WANDELEN MET GOD.

Henoch, en die wandelend met God, we meenden hem wèl in de binnenkamer, wèl in het bidvertrek, doch niet in het harde leven, niet in het publiek getuigen, niet in den storm en het onweer te kunnen zien en volgen.

Wandelen met God, — dat is: wandelen met een verterend vuur.

Wandelen met God — dat is: evenveel aandacht wijden aan Zijn oordeel als aan Zijn liefde; even krachtig den hemel als de hel zien.

Wandelen met God — dat is: in natuur de genade zien en in de genade de natuur. *K. S.*

---

wanneer hij Kuypers verontschuldiging zich stilzwijgend liet aanleunen." Hij nam het vurig voor de Bell-ringers op. Spurgeon was een man uit één stuk en dus de Bell-ringers ook, zei hij. De leider van de Bell-ringers zou nooit op Zondag van een rijtuig gebruik maken, of op die dag een brief verzenden, maar zijn conscientie verbood hem niet, op zijn wijs, jongelleden uit verkeerde kringen te trekken. Al de Bell-ringers waren geheelonthouders, en vonden het mèt Ds Adama van Scheltema liefdeloos, dat ernstig denkende Christenen door hun matig drinken en drinkgewoonten, die een vloek voor Kerk en Staat zijn, helpen bestendigen. Enz.

Kuyper bleef natuurlijk het antwoord niet schuldig. Hij gunde het „de eer van plaatsing in onze eerste kolommen", maar natuurlijk met geen ander doel, dan het grondig te commentariëren. De „afschaffing en het „n o t t o s m o k e" liggen ditmaal geheel buiten onze gedachtensfeer", schreef hij. Maar:

> „Onder de Nederlandsche Christenen sedert de Reformatie is het lot- en kansspel afgeschaft, het dansen veroordeeld en het bezoeken van publieke vermakelijkheden afgekeurd. Niet door enige drijvers, maar door al onze practizijnen en moralisten van naam..... De kunst waarderen we hoog. Zelfs een kunsttalent als van deze „bell-ringers" schatten we niet gering. Maar regel en practijk was en bleef het dusver onder ons Nederlandsche Christenen, kunstuitvoeringen slechts dán in massa bij te wonen, zoo deze een gewijd karakter droegen en rechtstreeks opleidden tot lof voor God den Heere.....".

Nu ging Adama van Scheltema zich verder verweren in het Handelsblad, wat Kuyper de klacht uit de pen deed vlocien: „betaamt het den Evangeliedienaar, te Askelon, onverdiend en onbewezen, zijn broeders te gaan beschuldigen?"

En in een latere driestar schreef Kuyper: „Tal van organen zijn verbitterd en in den echten zin boos op ons over de stoutigheid die we hadden, om het publiek vermaak aan te tasten."

In een nog weer latere driestar constateerde hij: „Er geschiedt een wilde poging om in de pers ons protest tegen het verlaten van de puriteinsche levensbeginselen te overschreeuwen. Eenerzijds van den kant der comedielievenden en uitgaanders. Anderzijds van den kant der zich noemende „vroolijke" Christenen". (Zou wellicht aan deze uitspraak, de later zo populair geworden term: „het jolig christendom" zijn ontstaan te danken hebben?). Maar Kuyper schrijft: „Den schimp der eersten dragen we zonder tegenspraak. De volstrekt n i e t vroolijke gramstorigheid der laatsten met leedwezen. Maar nóch de bitterheid der buitenstaanders, nóch de stugheid der andersdenkende broederen mag ons bewegen, om ook maar één oogenblik de lijn van ons beginsel uit het oog te verliezen. Men riep altijd: „Al uw verschil is in de leer"." „Hier blijke dan nu of verschil in de l e e r niet consequent ook tot verschil leidt in het l e v e n." En aan wiens kant dan de e r n s t, de verloochening, de hoogere levensopvatting is, dát beoordeele wie wijs van hart is in edeler zin.....".

Wat hadden die Engelse „Bell-ringers" feitelijk uitgevoerd, dat onze grootvaders zich zo deerlijk beetgenomen gevoelden?

We zullen het volgende week vertellen.

(Van bevriende zijde maakt men er ons op attent, dat Dr Buitendijk, wiens werk wij hier bespreken, geen professor is aan de Vrije Universiteit, zoals we schreven, doch leraar bij het Chr. Middelbaar onderwijs). R. v. R.

Boekbespreking

„De Heilige Geschiedenis volgens de vier Evangelieverhalen", door Prof. Dr S. Greijdanus †. Oosterbaan & Le Cointre N.V., Goes. 1951.

Naar redactionele ordening is het de taak van ondergetekende het bovengenoemde boek in „De Reformatie" aan te kondigen.

Dat kan men alleen maar doen met weemoed.

Want dit boek is 't laatste, dat de man, die we nog elke dag missen, heeft gereed gemaakt. Toen de laatste woorden daarvan op het papier waren gebracht, heeft zijn vermoeide, pijnlijke hand de pen, die zoveel duizenden vellen heeft volgeschreven, voor altijd neergelegd.

Wie dit boek heeft zien ontstaan kan er alleen maar met eerbied naar kijken. Het is voor hem als vanzelf geworden tot een symbool, tot een monument, van de schoonste en rijkste genadegave, waarmee de God der kerk zijn knecht Greijdanus had gekroond. Want het is als 'n kristallisatie van diens volstrekte, zelf-verloochenende overgave aan zijn Here Christus en aan zijn broeders en zusters.

Van een bepaald gezichtspunt uit zou men kunnen zeggen: dit boek werd geschreven in een wedloop met de dood!

Greijdanus wist, toen hij er mee begon, dat zijn einde snel naderde en daarom gebruikte hij alle uren, die hem restten en alle snel opterende kracht om zijn eenvoudige medebroeders voor zijn intocht in het Vaderhuis nog iets te geven, waarvan men hem verzekerd had, dat het hun ten zegen kon zijn.

Maar omdat het zó geschreven werd kan men beter zeggen, dat het boek ontstond tijdens de doorbraak van het leven! Greijdanus heeft het ons als een laatste „dienst" overgegeven voor hij heenging naar Hem, met het oog op Wie óók hij kon en mocht zeggen: „Wiens ik ben, Welke ik ook dien."

En het is, of dit boek daarvan getuigt. Want zou er wel ooit een geschrift van Greijdanus' hand verschenen zijn, dat zo levend, zo direct aansprekend is als dit?

*

Aan het verzoek van de Uitgever om een „inleiding" op dit boek te schrijven, heb ik gaarne voldaan. En het stond voor mij dadelijk vast, dat ik daarin niets anders mocht geven dan een schets van het w e r k van Prof. Greijdanus. Dat wil dus zeggen: van zijn rusteloos zwoegen om het woord Gods beter te verstaan, te doen verstaan en tot heerschappij te helpen brengen.

Bij de studie, welke voor het schrijven van deze inleiding nodig was, werd ik zeer getroffen door de indrukwekkende eenheid van al wat Greijdanus leerde. Er is een diepe overeenkomst tussen wat Greijdanus in vroeger jaren omtrent het woord Gods publiceerde en dat wat hij vele jaren later omtrent het sacrament Gods leerde. Het ging èn toen èn later tegen dezelfde vijand, om dezelfde schatten. En opdat „het arme geplaagde volk Gods" van deze rijkdommen niet zou worden beroofd, heeft Greijdanus steeds alles, zichzelf in de eerste plaats, op het spel gezet!

De HERE geve zijn zegen óók op het laatste werk, dat Greijdanus in dit leven mocht verrichten. C. V.

P.S. Ik moge hier de bezitters van het boek verzoeken daarin een paar zinstorende fouten te verbeteren.

Men leze op pag. 44, r. 14 v.o., inplaats van z o o d a t: w a a r d o o r; en op dezelfde pagina in r. 6 en 5 v.o., inplaats van: m a a r o o k, o m d a t G o d z e a a n b i e d t, d e b e t e e k e n d e z a k e n z e l f z i j n: m a a r G o d o o k d e b e t e e k e n d e z a k e n a a n b i e d t.

PERSSCHOUW

DE PERS OVER HET HEENGAAN VAN PROF. SCHILDER.

Ds v. Nieuwkoop ontving op zijn schrijven aan de Redactie van Trouw betreffende het artikel van ds Meyster bij het overlijden van Prof. Schilder (zie onze Persschouw van verleden week), de volgende brief:

„Weleerwaarde Heer,

In antwoord op Uw schrijven van 25 Maart j.l. zij het ons vergund U het volgende te verklaren.

Wij hebben gemeend dat het juist was een artikel over wijlen Prof. Schilder op te nemen van iemand die in kerkelijk opzicht geen medestander van hem was, maar die in zijn artikel waardering voor Prof. Schilder tot uitdrukking kon brengen, zonder de grote verschillen, die er tussen hen waren te verdoezelen.

Wij menen dat dit in het betrekkelijke artikel op waardige wijze is geschied.

Tot zover gaat onze verantwoordelijkheid, naar het ons voorkomt.

Dit leek ons dus journalistiek verantwoord.

Niet journalistiek verantwoord lijkt het ons over deze zaak discussie in ons blad toe te laten of daarop nader in te gaan.

Hoogachtend,
Hoofdredactie Trouw,
Drs. G. Tonkens, secr."

Ds v. Nieuwkoop reageert in de kerkbode van N.-Holland als volgt:

Hoewel ik het uiterst verdrietig acht, om na de begrafenis van prof. Schilder — wiens sterven ons nog zo zwaar op het hart ligt — over een „In memoriam" nog verder te schrijven, meen ik, gezien het publieke karakter van deze aangelegenheid, het volgende te moeten opmerken:

1e. de Hoofdredactie van Trouw neemt het gewraakte artikel van Ds Meyster officiëel en geheel voor haar rekening, en spreekt uit, dat in dat artikel „op waardige wijze" gedachtenis is gesticht aan de naam van prof. Schilder.

2e. de Hoofdredactie van Trouw heeft gemeend (en meent klaarblijkelijk nóg) dat het juist was een artikel over wijlen prof. Schilder op te nemen van iemand, die in kerkelijk opzicht geen medestander van hem was, maar die waardering tot uitdrukking kon brengen, zonder de grote verschillen, die er tussen hen waren, te verdoezelen. De Hoofdredactie van Trouw gaat er blijkbaar van uit, dat er in de kring van de medestanders van wijlen prof. Schilder niemand te vinden was, die op waardige wijze over die man kon schrijven. Al die vrijgemaakten zijn zó bevooroordeeld, dat niemand uit hun kring in aanmerking kon komen, om een „In memoriam" te schrijven over een overleden professor.

Ik aanvaard dat, als nu voortaan de stelregel ook wordt volgehouden naar alle kanten: als er een synodaal-gereformeerd hoogleraar sterft, zal namens de redactie van Trouw een verzoek worden gericht aan een vrijgemaakte dominé, om een „In memoriam" te schrijven, zó, dat in dat artikel waardering voor de overledene wordt uitgedrukt, zonder de grote verschillen, die er tussen hen waren, te verdoezelen. B.v. Ds H. J. Schilder, van Utrecht, zal het dan wel doen bij het overlijden van prof. Grosheide. De redactie zal daarin de weg wel vinden.....

Waarom staat voor Trouw van tevoren vast, dat, als er één apart „In memoriam" geschreven moet worden, over iemand die voor de vrijgemaakten zóveel betekend heeft, dit niet gebeuren kan door een vrijgemaakte, en waarom zou een synodaal-gereformeerde het wél goed kunnen doen over iemand uit zijn kring?

3e. De Hoofdredactie van Trouw spreekt over „journalistiek verantwoord" en „niet journalistiek verantwoord". Ik ben nogal bang voor onderscheidingen van verantwoordelijkheden. Als er iets zedelijk niet verantwoord is, is het journalistiek niet verantwoord, en in geen enkel opzicht verantwoord. Met een variant uit het stukje van Ds Meyster zeg ik: ook de meest journalistieke consequenties kunnen wilde kolokwinten zijn, waarvan geen enkel redacteur eetbare en voedzame spijs kan maken.

4e. Ds Meyster heeft geschreven: „dat alles kon alleen iemand met een zekere geniale geestesstructuur, doch die tevens laboreerde aan al de bezwaren, die het geniale meebrengt, want dit ligt zo heel dicht bij geborneerdheid".

Eén zinnetje voeg ik hieraan toe: er zijn andere mensen met een zekere niet-geniale geestesstructuur, doch die tevens laboreren aan al de bezwaren, die het niet-geniale meebrengt, want dit ligt zo heel dicht bij geborneerdheid.

5e. Ik kreeg een ander (oud) stukje van Ds Meyster onder de ogen, uit de tijd van Schilders promotie. Toen schreef Ds Meyster in de Rotterdamse Kerkbode over de boom der wetenschap, waarin Prof. Schilder de hoogste takken bezette: „Verschillende springers, hippers en schetteraars op de lage takken weten er alles van. Zodra zij een verkeerde twijg grepen, een onrijpe vrucht plukken wilden, of een vals deuntje zongen, kregen ze van boven af een serie „argumenten" (scherpe dingen; maar ridderlijk gebruikt) op hun arme hoofd. Ze plachten dan nog al eens met stenen en stokken terug te gooien, zonder de voortreffelijke Schilder..... of zelfs maar zijn palet te kunnen raken. Ze vergisten zich meestal met de afstand".

6e. Slotwoord: ze vergisten zich meest met de afstand!

In C.O.R.N.U., officieel orgaan van het Corpus Studiosorum in Academia Campensi „Fides Quadrat Intellectum", 1e jaargang, no. 6, April 1952, lezen we volgend artikel:

COLLEGE VAN „K. S.".

Mèt dat we dit simpele opschrift neerschrijven, zijn we ons welbewust van de bijkans onoverkomelijke moeilijkheden, die het uitwerken van een dergelijk thema biedt — zeker voor iemand die het nog niet verder bracht dan student.

De oorzaken hiervan zijn velerlei, doch wij beperken ons tot de twee voornaamste. Daarbij moge als eerste factor vooropgaan, dat elke poging om de door dit opschrift gewekte verwachtingen te bevredigen, als vanzelfsprekend strandt op de totale onmogelijkheid binnen een tijdsverloop van twee weken de voldoende afstand te winnen, die toch vereist is voor een rustige en aan de feiten recht-doende beoordeling van deze unieke figuur, wiens initialen „K. S." voor ons een begrip waren. Teveel ook heeft hij daarvoor onder en met ons geleefd, waarachtig gelééfd, dan dat wij ons nu konden opmaken tot een object-leve beschouwing.

Maar — als ware dit nog niet genoeg — een tweede factor komt de bezwaren van de eerste nog vermeerderen: het opschrift bergt, ondanks zijn simpelheid, een ongekend rijke hoeveelheid mogelijkheden in zich, die in hun veelvuldigheid althans voorlopig, elke hoop op een wel gefundeerde en voor ieder aanvaardbare keuze bij voorbaat de bodem inslaan.

Toch zal het tot een keus moeten komen, maar niemand duide het ons dan nu ook euvel, wanneer z.i. het principium dividendi — indien al aanwezig — al te zwak zou blijken! Welnu, we beperken ons dan tot de colleges dogmatiek (zonder zelfs daarbij uitputtend tewerk te kunnen gaan) en volstaan verder met enkele min of meer toevallige verwijzingen naar de bij andere vakken behandelde stof.

Sprak Prof. Deddens in zijn officiële herdenkingsrede op 31 Maart j.l. reeds over de eerste college-stof in dezen, de locus de peccato, waarmee Professor Schilder in Februari 1934 zijn werk als docent in de dogmatiek begon, wij sluiten hierbij aan, en zien hoe hij in Januari 1937 klaarblijkelijk enigermate gereed gekomen was met de voorbereidingen voor de prolegomena. Immers, geven de gestencilde dictaten later doorgaans een weergave van de gesproken colleges, de eerste achttien pagina's zijn gedicteerd.

En daarmee was dan definitief 'n begin gemaakt aan